

Lausunto koskien pääministeri Petteri Orpon hallituksen tiedonannon valmistelua (yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistäminen suomalaisessa yhteiskunnassa)

Mitkä ovat mielestänne Yhdenvertainen Suomi -ohjelman kolme keskeisintä tavoitetta, joihin tulisi kiinnittää enemmän huomiota?

- Tunnistetaan ja puretaan yhteiskunnan eriarvoistavia rakenteita
- Edistetään suomalaisen työelämän monimuotoisuutta ja syrjimättömyyttä
- Vahvistetaan viranomaisten yhdenvertaisuusosaamista eri tasoilla

Yhdenvertainen Suomi -toimintaohjelmassa käsitellään vammaisuutta valitettavan vähän, vaikka se on yleinen syrjintäperuste. Ohjelman valmistelussa ei huomioitu vammaisia henkilöitä YK:n vammaisyleissopimuksen edellyttämällä tavalla. Invalidiliitto toivoo, että toimintaohjelmaa jatketaan vammaisnäkökulmaa vahvistaen.

Invalidiliiton toi ohjelmavalmistelun [kuulemistilaisuudessa](#) esiin moniperusteisen syrjinnän: julkinen palvelujärjestelmä ei tunnista vähemmistöryhmissä elävien vammaisten tilanteisiin liittyviä ongelmia (ns. "vähemmistönä vähemmistössä"). Tietopohja esimerkiksi vammaisten romanien, vammaisten saamelaisten ja vammaisten maahanmuuttajanaisten ja -tyttöjen kokemasta syrjinnästä palvelujärjestelmässä on ohut. Lisäksi: työelämän yhdenvertaisuus ei toteudu täysimääräisesti. Syrjintä, ennakkoluulot ja byrokratia hankaloittavat vammaisten henkilöiden pääsyä töihin.

Mitkä ohjelman toimenpiteistä ovat olleet erityisen hyödyllisiä?

Yhdenvertaisuuslain osittaisuudistus oli hyödyllinen, mutta vaatii jatkotyötä. Laki on ristiriidassa YK:n vammaisopimuksen kanssa: esteettömyyden ja saavutettavuuden epäämistä ei säädetä syrjinnäksi eikä asumiseen liittyvästä syrjinnästä säädetä laissa kattavasti (mm. taloyhtiöiden asema).

Mitä muita asioita haluatte nostaa esille yhdenvertaisuuden, tasa-arvon ja syrjimättömyyden edistämiseksi suomalaisessa yhteiskunnassa?

Jo vammaisuus itsessään, ilman muuhun vähemmistöön kuulumista, aiheuttaa syrjintää Suomessa. Kun kaikkien ihmis- ja perusoikeudet turvataan aidosti, sisäinen turvallisuus vahvistuu. Syrjäytyminen työmarkkinoilta, vihapuheen kohteeksi joutuminen, laiminlyönnit sotepalveluiden saamisessa ja muu arjessa tapahtuva syrjintä lisää haavoittuvassa asemassa olevien ryhmien, kuten vammaisten, riskiä jäädä yhteiskunnan ulkopuolelle. Rikoslakiin tulisi säätää erillinen viharikostunnusmerkistö, joka ottaa nykyistä paremmin huomioon vammaiset rikosten uhrit. Esteettömyys tulisi kirjata perustuslakiin. Esteettömyys on Suomenkin ratifioimassa YK:n vammaisopimuksessa säädetty ihmisoikeus. Esteellisyys itsessään on rakenteellista syrjintää ja esteettömyyden toteutuminen (niin palveluiden kuin rakennetun ympäristönkin) on edellytys yhdenvertaisuuden toteutumiselle.

Syrjimättömyyteen sitoutuminen, jakamattoman ihmisarvon tunnustaminen ja yhdenvertaisuuden edistäminen tapahtuu paitsi kirjallisten dokumenttien, myös esimerkillisten toimintatapojen avulla. Meillä kaikilla on vastuu niin yksilöinä kuin yhteisöinä käyttäytyä arvostavasti kanssaihmiä kohtaan. Invalidiliitto kannustaa hallitusta kunnianhimoiseen ja vammaisoikeuksia edistävään ihmisoikeuslinjaan, joka vahvistaa yhdenvertaisuutta ja lisää moninaisuutta. Jokainen ihminen on arvokas taustastaan tai ominaisuuksistaan riippumatta.

Invalidiliitto ry

Janne Juvakka, toimitusjohtaja

Laura Andersson, yhteiskuntasuhdejohtaja